

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه ۲۶ شهریور ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
۲ - بقیه مذاکره در برنامه دولت و اخذ رأی اعتماد

۳ - موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه

مجلس یکساعت قبل از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت جلسه قبل را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ***

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ آقای طباطبائی
طباطبائی - بنده اصلاح کوچکی را در صورت جلسه
لازم میدانم چون صورت خلاصه مذاکرات بتصویب مجلس
میرسد اگر اشتباه اساسی شده باشد باید اصلاح شود در صورت
خلاصه مذاکرات اولین جلسه که برنامه دولت مطرح شد
نوشته شده است مواد مدونه پروگرام این عبارت را در چند
جای دیگر گوش دادم تکرار شده است با توضیحی که دیروز
عرض کردم پروگرام چیزی نیست که دارای یک یا چند
ماده باشد پروگرام هر دولتی دارای هیچ قوه قانونی نیست
بنابر این با توضیحاتی که دیروز عرض کردم باید اصلاح شود.

رئیس - آقای اردلان.

اردلان - يك مطلبی را بنده عرض کردم در صورت

مجلس اشاره نشده است و آن این است که بنده عرض کردم
راجع به صنعتی شدن مملکت ایران ما باید تمام قوای
خودمان را مصروف کنیم که ایران را يك مملکت کشاورزی کنیم
رئیس - آقای دکتر شفق

دکتر شفق - بنده می خواستم عرض کنم که این اظهار
آقای طباطبائی شاید مستند بیک مطلب صحیحی نباشد لغت
تدوین در هر مورد ممکن است استعمال شود ساده بندی
و کلاسمان در هر مطلبی و لو يك مطلب خطایی هم باشد
ممکن است و مانعی ندارد

رئیس - در صورت مجلس دیگر نظری نیست؟ (خیر)
صورت مجلس تصویب شد.

۲ - بقیه مذاکره در برنامه دولت و اخذ رأی اعتماد

رئیس - شروع میکنیم بمذاکرات در اطراف برنامه دولت.

آقای سیف پور فاطمی

* عین مذاکرات مشروح شصت و دومین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۶)

اداره ثبت نویسی و تحریر صورت مجلس

سیف پور - عرض میکنم در این چند روزه که برنامه دولت اینجا مطرح بود همکاران بزرگوار من چه موافق و چه مخالف صحبت هائی کردند که قسمت اعظم آن صحبت ها ابتدا از عمل اکثریت مجلس شروع میشد و روی این موضوع در اینجا مباحثاتی شد و چون بنده در موقع تشکیل کابینه و استعفای کابینه و تمایل اکثریت و کلای مجلس نسبت بدولت در تهران نبودم ولی جریان تشکیل دولت و صحبت های موافق و مخالف را بعداً شنیدم و راجع بعمل اکثریت هم يك نکته را چند روز قبل اینجا آقای فاطمی تذکر دادند که ما در کار حکومت دموکراسی و مجلس و دولت مقلد هستیم و مجتهد نیستیم یعنی تمام کشورهای دنیا وقتی برگردیم و بتاریخ دموکراسی مراجعه کنیم می بینیم تمام اینها از هم دیگر تقلید کرده اند و بعد يك قسمت اضافه و تصرفاتی کرده اند و بعد روی روحیه مردم و اقتضای مملکت قانون اساسی خود را تنظیم کرده اند. بنده برای اینکه بتوانم بنام يك نفر عضو اکثریت مجلس شورای ملی جوابی باین موضوع داده باشم و برای اینکه به بینم عمل اکثریت صحیح بوده است یا نه مجبور شدم به یکی دو کتاب که تألیف فضلا و حکما است و راجع بحکومت های دموکراسی است و خیلی مهم است مراجعه کنم که یکی از آنها کتاب تاریخ قوانین اساسی و تشکیل حکومت دموکراسی انگلستان است و یکی کتاب دیگری است بنام تشکیل حکومت های دموکراسی اروپا که آقایانی که میل دارند مراجعه بفرمایند الان در نزد آقای دکتر شفق است مراجعه بفرمائید پس در این مورد بنظر بنده اکثریت مجلس نه فقط ترك اولائی نکرده و عملش اشتباهی نداشته است بلکه عمل صحیحی بوده است و باید با اکثریت مجلس تبریک گفت که برای اولین دفعه بعد از بیست و دو سال فترت شان فوت يك حکومت دموکراسی را نشان دادند و آنچه حقیقت يك حکومت دموکراسی است در این مورد انجام دادند و عمل کردند حالا بنده در اینجا يك قسمت هائی را ترجمه کرده ام که بطور اختصار راجع به سه حکومت یکی حکومت انگلستان که مادر حکومت های دموکراسی دنیا است و یکی

تمایل اکثریت را سؤال کرده و سپس فوراً شخصی را که اکثریت بعنوان لیدر خود معرفی میکند احضار و اوهم مأمور تشکیل کابینه شده و با نظر اکثریت وزراء را از بین نمایندگانی که مورد توجه هستند انتخاب و پس از شرفیابی حضور شاه فوراً هیئت دولت را تشکیل میدهند و به مجلس معرفی میکنند در قانون اساسی خود مان من سه ماده پیدا کردم چون البته همینطور که آقای قائم مقام فرمودند وزراء از بین و کلا انتخاب میشوند این سه ماده درست ترجمه از آن قانون است یکی اصل ۶۰ که مینویسد: وزراء مسئول مجلسین هستند و در هر مورد که از طرف یکی از مجلسین احضار شوند باید حاضر گردند و نسبت باموریکه محول به آنها است حدود مسئولیت خود را منظور دارند. اصل شصت چهارم وزراء: نمیتوانند احکام شفاهی یا کتبی پادشاه را مستمسک قرار داده سلب مسئولیت خودشان را بنمایند اصل شصت و هفتم. در صورتیکه مجلس شورای ملی یا مجلس سنا با اکثریت تامه عدم رضایت خود را از هیئت وزراء یا وزیرى اظهار نمایند آن هیئت یا آن وزیر از مقام وزارت منعزل میشود در اینجا قانون اساسی ماهم سرو کار و زرا را با مجلس گذارده نهایت این است که تفاوتی که بین کار ما و آنها است این است که زرا در آنجا از بین مجلس انتخاب میشوند و اینجا نه بنابر این هیچ حکومتی نیست که بدون پشتیبانی اکثریت مجلس بتواند باقی بماند یا تشکیل حکومت بدهد بنده چون این قسمت را خودم مطالعه کردم خواستم بعرض مجلس برسانم و عرض کنم که حتی يك ترك اولائی هم از طرف اکثریت نشده است و بلکه يك حقی که در ظرف بیست و سه سال از مجلس سلب شده بود این حق را گرفتند قسمت دوم عرض بنده بنام يك نفر موافق بصورت يك بیلابی است در قسمت صحبت هائی که شد چون بنده و رفقای عزیز من بوطن پرستی آقای ساعد ایمان داریم و مذاکراتی که این جا شده است يك قسمتش سوء تفاهم بوده است و بنده حالا میخواهم قسمتی از آنها را روشن بکنم آقایان فرمودند و صحبت شد از کابینه آقای ساعد و

مسئولیت هائی برای کابینه ایشان معین شد گفتند آقای ساعد مسئول هرج و مرج کشور است آقای ساعد مسئول وقایع اصفهان است آقای ساعد مسئول دادن پارچه برشیدبان است آقای ساعد مسئول قحطی و بالا رفتن سطح زندگی است حالا بنده برای اینکه یکقدری قضیه روشن شود و آقایان بدانند که اینطور نیست و هم مردم بدانند که اینطور نبوده و وضعیت غیر از این بوده است جواب هائی عرض می کنم (مظفرزاده - اینها مربوط بخود دولت است که باید جواب بدهند. دولت باید بگوید) از آقایان خواهش میکنم که نظامنامه را رعایت بفرمائید در بین عریض من صحبتی نفرمایند بعد تشریف بیاورند و جواب بدهند بنابر این صحبت موافق دولت هستم و از دولت هم میتوانم دفاع کنم بنده يك بیلابی درست کرده ام برای ششماه اول سال ۱۳۲۲ و اول سال ۱۳۲۳ سال ۱۳۲۳ آقای ساعد مأمور تشکیل کابینه بودند و مسئول اداره مملکت بودند و بقول خودشان کلیددار کشور بودند و سال قبلهم دیگری بوده است اول صحبت شد که هرج و مرج در کشور حکمفرماست و آقای ساعد مسئول این هرج و مرج است بنده معتقدم برای اینکه راجع به امنیت و هرج و مرج کشور يك قضاوت منصفانه و عادلانه بکنیم لازم است به بیست و سه سال قبل رجوع کنیم و بدانیم که این هرج و مرجی که الان در این کشور هست ناشی از چیست آقایان اطلاع دارند که يك ثلث تمام جمعیت این کشور که ایل و چادرنشین هستند که در جهه شمال و جنوب و شرق و غرب این کشور ساکن هستند حکومت بیست ساله وقتی که روی کار آمد اولین نظری که داشت این بود که ایلات را خلع سلاح بکند و اگر این خلع سلاح ایلات را آنها بخوبی انجام میدادند میتوانستند امنیت کشور را بخوبی تأمین کنند اما غافل از این بودند که خلع سلاح تنها کافی نبود بلکه لازم بود بعد از اینکه اسلحه را از دست افراد ایلات بگیرند بیل بدست آنها بدهند برای آنها مدرسه درست بکنند بهداری درست بکنند اما به چه وجه هیچکس بفرمان این موضوع نبود بلکه بعوض اینکه توجهی بحال آنها بشود توجه که نشد

هیچ غارت شدید در محبس کشندشان خانه هایشان را خراب کردند و منتهای سختی را با آنها نشان دادند البته ما خوردند بودیم که با تمام این وضعیات و با تمام این قسمتهائی که در مملکت پیش می آمد ما یک قشونی داریم و این قشون میتواند همیشه امنیت کشور را حفظ کند. اما سوم شهر یور ثابت کرد که این قشون نمیتواند امنیت کشور را حفظ کند و در حدود هفتاد هزار تفنگک همان نظامیها در نقاط مختلف کشور (یکی از نمایندگان همان صاحب منصبها) همان صاحب منصبها بدست مردم افتاد این مردمی که ۲۰ سال بغض و کینه داشتند و همه کس فکر میکرد که اینها انتقام میگیرند ولی روح وطن پرستی ایرانی با آنها اجازه نداد روح وطن پرستی ایرانی که در آن ذایق آخر تجلی بخصوص از خودش نشان میدهد با آنها اجازه نداد و اینها یک قدم از حدود خودش تجاوز نکردند و اگر یک دزدیهای کوچکی در جاده ها اتفاق می افتاد روی بی سیاستی حکومتی بود که از ۳ شهر یور با بنظر طرف در مملکت تشکیل شد گمان میکنم آقایانی که در دوره ۱۳ بودند کمتر کسی است که بخاطر نداشته باشد که این افراد ایلات چقدر شکایت کردند که ملک های ما را پس بدهید و املاکی را که گرفتید پس بدهید ولی کوچکترین توجهی بشکایتهای آنها نشد. در خرداد پارسال آقایان نمایندگان فارس خوب اطلاع دارند عوض اینکه بحرفهای اینها توجه شود سه میلیون تومان برای اعتبار جنگک در فارس داده شد و در ماه اردی بهشت و خرداد جنگک در فارس شروع شد و چهارصد نفر سر باز زخمی و کشته شد و بعد یکی از بزرگترین جنگک های تاریخ نظامی ایران در سمیرم اتفاق افتاده است و شاید آقایان هنوز درست اطلاع نداشته باشند که هزار و دوست قبضه تفنگک بر نو و شصت مسلسل و سی و پنج توپ سنگین دو خپناره انداز دو زره پوش چند میلیون فشنگک در همین خرداد پارسال بدست بویرا احمدی ها افتاد و راه بین اصفهان و یور به یکی بسته شد و حتی برای عبور دادن کاروانهایی که به قصد شوروی میرفتند یک جنگک از قشون شوروی آمد و

با انتخاب يك شخصی مثل آقای وارسته که شریف ترین اشخاص و یکی از رجال مملکت ما هستند (یکی از نمایندگان - دولت افشار را معین کرد) توانستند آرامشی در اصفهان بوجود آورند (دکتر کشاورز - راجع با آقای افشار بفرمائید) راجع با آقای افشار هم توضیح میدهم چون چیزی در پرده نیست... (هاشمی - استدعا دارم راجع بگذشته صحبت نکنید)... بنده می خواهم توضیح بدهم چون تهمتی با آقای ساعد زده شده است روزی که آقای ساعد هنوز رأی اعتماد به کابینه ایشان داده نشده بود يك نگرانی بزرگی راجع به قضیه اصفهان پیش آمده بود و اگر آقایان خاطرتان باشد دو جلسه مجلس صرف صحبت روی قضایای اصفهان شد و حقیقه هم برای آقایان و هم برای همه راجع به قضایای اصفهان تولید نگرانی شده بود (فداکار - چیزی نبود) خیر چیزی نبود. دولت آقای ساعد گفته بود که چون رضای افشار در اصفهان سابقه زیاد دارد و حکومت کرده است میتواند برود آن جا و قضایای آن جا را حل کند (جمعی از نمایندگان - کی گفت آقای بنده گفتیم (خنده نمایندگان) (جمعی از نمایندگان - پس مقصر واقعی شما هستید)

دکتر کشاورز - اگر بگوئید گردن خودتان است

سیف پور فاطمی - عرض کنم در کار افشار يك اشکالی بود و آقای ساعد در همان موقع (چون باید حقیقت را گفت) گفتند ایشان چون يك محکومیتی در سابق دارند نمی شود ایشان را به حکومت فرستاد و شرحی آقای ساعد به آقای مدعی العموم دیوان تمیز نوشتند و ایشان هم جواب دادند که ارجاع شغل به آقای افشار مانعی ندارد و بعد این قضیه مربوط شد به هیئت دیوان کشور و ایشان هم به هیئت دیوان کشور مراجعه کردند و ایشان را احضار کردند بعد هم بدون این که با کسی مشورت بکنند وارسته را فرستادند

دکتر کشاورز - این را اول باید فرستاده باشند

سیف پور فاطمی - پس از اینکه ایشان انتخاب شدند

رفتند به اصفهان و تا به حال هم خیلی خوب کار کرده است و الآن هم راجع به اصفهان دیگر نگرانی نیست. اما راجع به جمع آوری جنس و قحطی و سختی عرض میکنم آقایان به خاطر دارند (آقایانی که در دوره ۱۳ بودند) که حکومت سلف آقای ساعد که آمد به مجلس چند میلیون تومان اعتبار برای خرید خواربار گرفت پارسال یکی از بهترین سالها بود برای جمع آوری محصول بارندگی همه جا شده بود و محصول خوب بود در ماه شهریور ۶۰ هزار خروار محصول در سیلو داشتیم. الآن امسال که خشکسالی در جنوب بوده است و کم بارانی بوده است و اشکالاتی بوده است الآن ۳۰۰ هزار خروار گندم در انبارهای کشور موجود است یعنی ۹۰ هزار تن و روزی که جنگ نبود و سختی نبود در شهریور ۱۳۲۰ تهران شش روز بیشتر نان نداشت قیمت جنس سال گذشته در تهران خرواری ۲۵۰ تومان بود الآن ۱۵۰ تومان است. آن قسمتهائی که سخت شده مربوط با آقای ساعد است و این قسمتی که فراخی معیشت است مربوط به نزدیک شدن صلح است يك شاخصی دارد بانك ملی و آن شاخص بانك ملی را دیروز هم آقای دکتر مصدق بآن اشاره فرمودند. بنده بآن مراجعه کردم ماه مرداد پارسال را با ماه مرداد امسال مقایسه کردم در مرداد پارسال قند در این جا کیلوئی ۱۲ تومان بوده است ولی الآن ۸ تومان است (یمن اسفندیاری - اگر اینطور است يك قدری بماند و شید از این قند هشت تومانی) بروید بازار بخرید. يك چیزی گفته شد نسبت بکابینه آقای ساعد که بنده عرض میکنم آقای ساعد مسئول ما هستند البته يك موضوع دیگر قضیه رشیدیان است که چون بکرات در مجلس صحبت شد بنده مخصوصاً رفته ام و امر را مراجعه کردم این امر مربوط بحکومت قبل از ایشان است در ۲۱ ماه یا ۱۸ ماه قبل از این که آقای ساعد نخست وزیر بشوند سهمیه جنس برای متفقین معین میشود در کابینه آقای قوام السلطنه از طرف متفقین يك نفر هندی معین میشود که برود ۹۰۰ هزار متر پارچه را تحویل بگیرد او هم مینویسد بوزارت پیشه و هنر که این پارچه را برشید بآن تحویل بدهند.

امینی - این کار مدرك میخواهد.

سیف پور فاطمی - بروید وزارت پیشه و هنر ببینید.

امینی - ما چه را برویم بهتر بود شما مدارك را همراه میآوردید.

سیف پور فاطمی - این امر مربوط به بیست و یکماه قبل است و مخصوصاً تصویب نامه را ما نگاه کردیم که آقای قوام السلطنه صادر کرده اند شما بفرمائید به ببینید بعد خود آقای ساعد هم توضیح خواهند فرمود و این ۲۱ ماه قبل از حکومت آقای ساعد بوده است. اما در قسمت مستشاران آمریکائی خوشبختانه دیروز جناب آقای دکتر مصدق فرمودند (اولاً خود بنده جزء طرفداران مستشاران آمریکائی هستم) ولی خوشبختانه چون نامه ای که آقای دکتر مصدق اینجا خواندند و از طرف آقای ساعد به آقای دکتر میلیسپو صادر شده بود دفاع از این قسمت را خود کابینه کرده بود برای اینکه آقای ساعد در آن نامه نظر مخالفین را صد در صد بد کتر میلیسپو تذکر دادند و از درپچه چشم مخالفین دولت و بقول آقا از درپچه چشم خودشان این قضیه را قضاوت کردند و اینکه آقایان میفرمایند که دولت نتوانسته است قضایای مستشاران آمریکائی را حل کند غافل از این ...

امینی - آقا این دفاع شما را با کابینه مخالف میکند.

سیف پور فاطمی - اجازه بفرمائید عرض کنم.

امینی - آقا چیز عجیبی است ما هم چیز و اکثریت هستیم این دفاع شما بضرر کابینه است. این قضیه مخالف نظر ما است موضوع میلیسپو باید حل شود.

سیف پور فاطمی - آقای ساعد راجع بد کتر میلیسپو آنچه که باید نوشته شود اقدام کردند و آقای دکتر مصدق هم قضیه را این جا شرح دادند بنابراین اجازه بفرمایند آن قضیه را مجلس باید حل کند این قضیه به بنده و آقا مربوط نیست مجلس باید حل کند و يك موضوع دیگر از آقای ساعد سؤال شده بود که چقدر قند و شکر در کابینه شما در مملکت توزیع شده است؟ بنده رفتم با اداره

توزیع دیدم آنجا يك شاخصی دارند مطابق آن شاخص در سال ۱۳۲۲ سی هزار تن قند و شکر در تمام مملکت توزیع شده است.

امینی - آقا و کلاء مجلس هنوز قند و شکر نگرفته اند الا آن خود ماسه ماه است که قند و شکر نگرفته ایم شاخص کدام است (همه نمایندگان) (زنك متمد رئیس)

رئیس - عرض کردم بین نطق دیگران صحبت نکنید.

امینی - آخر نمیشود آقا حرف نزد.

سیف پور فاطمی - اجازه بدهید بنده عریض خودم را بگویم بعد بیائید اینجا صحبت بکنید.

یمین اسفندیاری - بنده خواهش میکنم که دو نفر موافق دولت با هم جنگ نکنند (خنده نمایندگان)

سیف پور فاطمی - بد نیست حالا بگذارید بگذرد.

حرفهای شیرین هم زده شود که آقایان مخالفین خوششان بیاید بنده در ضمن چیزهایی که میخواندم يك جمله ای دیدم از یکی از رئیس الوزراهای انگلیس. دیسرایلی، که خطاب با کثرت و اقلیت میکند که الا آن کاملاً با وضع فعلی مجلس ما تطبیق میکند میگوید: آقایان اقلیت اینکه می بینید که همه از بریتانیای کبیر صحبت میکنند برای خاطر آب و هوا و زمین و کوه و دره و دریاچه یا معادن و کارخانه ها و یا اسکناسهای بانك و طلاهای آن نیست این عظمت و شهرت برای این است که انگلستان رجال دارد افراد فداکار دارد مردمانی دارد که در روزهای سختی دوستی و دشمنی و اغراض خصوصی و کینه های دیرینه و اختلافات مرامی و مملکتی را کنار گذاشته اند و در زیر پرچم میهن جمع شده اند و با يك خود گذشتگی بی نظیری برای نجات کشور در حل مشکلات قد بزرگی و مردانگی علم میکنند. برای این رجال يك سرمشق و مکتب بزرگی هم هست و آن مجلس است این است که اقلیت و اکثریت ها باید بوخامت اوضاع پی برده و از کابینه پشتیبانی گردد و بمن اجازه بدهند که در باب حل مشکلات مردم اقدام کنم و در این بدبختی و مصائبی که دامنگیر کشور شده است فائق آیم آقایان؟ عقاید مسلکی و مرام احزاب

مقدس و محترم است ولی بقول آن نویسنده بزرگ يك چیزی بالاتر از عقیده و مسلک حزبی است و آن بیرق کشور است (صحیح است) گمان میکنم این موضوع کاملاً در مملکت میخواید صورت حقیقت پیدا کند.

امینی - دور نبود اگر آقای نخست وزیر را بجای دیسرایلی می گذاشتید.

سیف پور فاطمی - امروز بعد از مطالعه زیاد يك دولتی سر کار آمده است که همه آقایان موافقین و مخالفین باید معتقد باشند که افراد این دولت در پاکی و وطن پرستی و شرافتمندی در بین جامعه معروف هستند و میتوان گفت که ایندسته گل سرسبد جامعه هستند (خنده نمایندگان) این آقایان هیچکدام نیامدند از ماتقاضای مقام کنندگان ایشان هم از کار فراری هستند آمدند میگویند ما حاضریم کمک کنیم میگویند ما حاضر هستیم در این موقع سخت اگر مجلس از ما پشتیبانی کند خدمت کنیم يك برنامه ای هم آوردند و بنده از آقای ساعد خواهش میکنم از اینجا که تشریف میبرند و برنامه شان که تصویب میشود آخر هر ماه بیایند مجلس و آن قسمت از مواد برنامه که بدست آقایان اجرا شده است اینجا بیان کنند که هم ما بدانیم چه عملی اجرا شده است و هم این آقایانیکه امروز مخالفت میکنند و من صد در صد بوطن پرستی و صداقت و همه چیز این آقایان معتقد هستم و میدانم که آنها هم میخواهند کشتی این کشور زودتر بمنزل برسد و از این وخامت اوضاع خلاص شویم انشاء الله طولی نخواهد کشید که در اثر جدیت این کابینه موفق خواهیم شد

دکتر کشاورز - اگر نشد شما مسئولید؟

سیف پور فاطمی - خیلی خوب

رئیس - اگر دیگر کسی حرف را قطع کرد اخطار میکنم.

سیف پور فاطمی - اما راجع به برنامه بنده دوسه تا تذکر کوچک دارم آنها را عرض میکنم و از خدمت آقایان مرخص میشوم يك تذکری که میخواهم خدمت آقای ساعد

عرض کنم قضیه مطبوعات است از سوم شهریور باین طرف سر و کار مطبوعات با فرماندار نظامی است متأسفانه عمل فرمانداری نظامی نه فقط راه حل پیدا نکرده بلکه مزاحمت اضافه تر شده است یعنی آنهایکه فحش میدادند وضعیتشان بدتر شده است و آنهایکه فحش نمیدادند سر و کارشان باز با فرماندار نظامی است از طرف این آقایان فریادهائی بلند شده است و میگویند که در قانون اساسی در اصل بیستم و اصل شصت و هفتم تکلیف ما معلوم است که با حضور هیئت منصفه است و سر و کار ما با محکمه جنائی است که آنها باید محاکمه کنند، در صورتیکه هر روز فرماندار نظامی روزنامه را توقیف میکند از این طرف صدا بلند میشود از آن طرف هم صدا بلند میشود، نه روزنامه میداند چرا توقیف شده است و نه فرماندار نظامی میداند که چرا توقیف کرده است چون با تلفن توقیف میکنند و با تلفن آزاد میکنند البته این يك وضعیت تشنج و نشستی برای کابینه و يك اختلاف بزرگی همیشه بین مطبوعات و دولتها پیش میآورد از آن طرف داد میزنند که یکدسته جراند هتاکی میکنند از این طرف مطبوعات فریاد میکنند که مطابق قانون توقیف کنید اگر محکومیم بفرستید بداد گاه چرا خودتان توقیف نمیکنید؟ چرا خودتان سر و کار با روزنامه ندارید؟ خواهش میکنم که يك بخشنامه ای صادر کنید بفرماندار نظامی که در کار مطبوعات دخالت نداشته باشد بلکه خودتان توقیف کنید و خودتان دخالت داشته باشید مخصوصاً حالا که يك شخص صالحی مانند آقای صالح در رأس وزارت دادگستری قرار گرفته است آقای ساعد یکی از مواد برنامه جنابعالی راجع باین قسمت است بنده تمنی میکنم که سر و کار این آقایان را با وزارت دادگستری و محکمه ای که قانون تعیین کرده است بیندازید که هم اینها از شر حکومت نظامی راحت شوند و هم اگر عدالتی میشود اجرا کنند بکنند که این آقایان نگویند بما ظلم شده است خوشبختانه ابزار کار آقای وزیر دادگستری که قضاوت باشند اکثریت خوب هستند و برخلاف اشخاصی که خواسته اند همه را لکد مال بکنند

بنده معتقدم که در وزارت دادگستری ما قضاات خوبی داریم و خوشبختانه فساد آنجا راه نیافته و اگر يك مقداری هم باشد با مختصر توجهی میشود از بین برد این از تقاضاهای من بود يك تقاضای دیگری که دارم

امینی - تعقیب کار رشیدبان است

سیف پور فاطمی - تمنا میکنم اجازه بدهید آن تقاضای من راجع بقضیه آبیاری است این موضوع در برنامه شما آقای ساعد يك قسمت از برنامه است خوشبختانه امسال بواسطه خشکسالی این فکر در مملکت پیدا شده است که يك فکر اساسی برای کار آبیاری مملکت بکنند و حتی اعلیحضرت همایونی هم باین کار توجه فرموده اند و از عطیه ملوکانه آبی برای بوشهر آورده اند و حالا هم خیال دارند آب لار را بطهران بیاورند و ما خیلی خورسندیم که ایشان در این قسمت کارهای خیر و برکت اقدام مینمایند. در اصفهان اخیراً يك شرکتی تشکیل شده از طرف عموم اهالی اصفهان که از آب زاینده رود استفاده کنند ما حقیقتاً باید تشکر کنیم از این اقدام خیر خواهانه این شرکت که در این قبیل امور کشاورزی اقداماتی نموده اند این يك موضوعی بود که جزو آرزوهای ما بود در دوره سیزدهم باید از آقای امیر تیمور تشکر کنیم که ایشان یکی از نمایندگان بودند که در دوره سیزدهم اینجا صحبت کردند و وزارت کشاورزی هم اینجا وعده دادند که در این کار اقدام کنند ولی نمیدانم که چرا در این کار اقداماتی نکردند و بچه علت متوقف شد حالا اصفهانیان میگویند که ما کمک پولی میخواهیم تمام اهالی زاینده رود پول خواهند داد کمکی که از دولت در این قسمت میخواهند این است که بازبین و متخصصینی از اداره آبیاری بروند به این محل وضعیت این محل را به بینند و طوری بشود که این سد تنگه بزند و تمام قسمت اصفهان را مشروب خواهد کرد و از آنجا ممکن است در حدود پنجاه کیلووات برق استفاده نمایند بلکه **ایمان الله** در زمان حکومت شما عملی شود و این نام يك هم **پنجاه کیلووات** حکومت شما اضافه شود در قسمت بهداری بنده

بویراحمدیها و قشقائیهها و بختیارهاست چون این موضوع را خود آقای ساعد بهتر اطلاع دارند که مدت ۳ سال است این قضیه اسباب زحمت شده است املاکی را بزور گرفته اند و داده اند باشخاص عرض کنم در اصفهان تمام املاک ورثه سردار اسعد نه سردار اسعد مرحوم سردار اسعد بزرگ و سردار محترم را به سیصد هزار تومان گرفته اند و دادماند به یکنفر کرباس فروش و این شخص در نتیجه عوائد این املاک الآن دارای بیست میلیون ثروت شده است در صورتی که اولاد سردار اسعد باور بفرمائید بنان شب محتاج هستند و به عقیده بنده عدم رسیدگی باین کارها تولیدتجری خواهد کرد و موجب عصیان خواهد شد و کاملاً با امنیت مملکت بستگی دارد تعیین تکلیف املاک خوانین قشقائی و افراد قشقائی و بویراحمدی و بختیاری و کلهر اینها صد در صد با امنیت کشور بستگی دارد بنده میخواهم تمنا کنم که نسبت به این موضوع يك توجهی بفرمائید که این قضیه زودتر حل شود و هم تکلیف مالکین اولیه معین شود و هم تکلیف مالکین بعدی عرض کنم آخرین و مهمترین قسمت عرایض من راجع به سیاست خارجی است خوشبختانه جنگ بین المللی نزدیک باتمام است و يك مسرت و خوشی آمیخته به هیجان در میان همه مردم پیدا شده و همه خرسندند که متفقین عزیز ما بر عفریت مهیب فاشیسم غالب شده جنگی که پنجسال طول کشید و تماماً برای خاطر آزادی و تأمین آسایش کشورهای جهان بود اینک در شرف اتمام است مهیج و مسروریم از اینکه کوچکترین نقطه تاریکی در سیاست خارجی ما نیست و کشور عزیز ما در صف متفقین قرار دارد و نا آنجا که میسر بوده به پیشرفت دوستان عزیزمان کمک کرده.

ملت ایران برای کمک کردن بخاموشی آتشی که در خانه همسایگان و دوستان عزیزش مشتعل شده بود دار و ندار خود را در اختیار آنها گذاشته و امروز هم با افتخار و مباحثات میگوید: سر که نه در راه عزیزان بود. بارگرانی است کوهپایه بدوش. امروز روزی است که ما نمره کشت

خود را بدریوم و روزیروز بر استحكام روابط خود با کشورهای متفق بیفزائیم ما از حکومت شما آقای ساعد انتظار داریم که در سیاست خارجی گامهای بسیار بلندی بردارید و دستور فرمائید در نخست وزیری هیئتی از بین رجال و سیاستمداران و نویسندگان گرد آمده کمیسیونهائی برای تهیه مدارک و اسناد کنفرانس صلح و نقشه ایران بعد از جنگ تشکیل و از همین الآن شروع بکار کنند بعلاوه از یکی از رجال کشور مانند آقای موتمن الملک یا آقای علاء خواهش کنید که سفارت ایران را در امریکا قبول کرده و بهمراهی يك هیئت لایق که آشنا بزبان و تمدن و سیاست کشور بزرگ امریکا باشند بواشنگتن حرکت نمایند يك هیئت مخصوصی هم بلندن و مسکو بفرستید این هیئتها باید بروند از نزدیک دوستان عزیز ما را بفداکاریهای ملت ایران و کمک هائی که در راه پیروزی کشورهای بزرگ متفق خود نموده ایم آگاه نمایند بدوستان و متحدین عزیز ما بگویند ما پانزده سال زحمت کشیدیم با پول همین ملت فداکار با پول همین ملت صمیمی با پول بیوه زنها و یتیمان با مالیاتی که از قوت عمومی مردم قند و شکر گرفته میشد راه آهن سرتاسری کشور را ساختیم این راه به تصدیق همه خوشبختانه وسایل فتح ما و شمارا فراهم کرد روزیکه هغوز از امریکا کمک نرسیده بود و چرخهای صنعتی زرادخانه دمو کراسی بکار نیفتاده بود از چهار هزار کامیون موجود در کشور سه هزار کامیون در اختیار متفقین عزیزمان گذاردیم و خودمان قسمتی از احتیاجاتمان را با شتر و قاطر مرتفع کردیم برای اینکه نخواستیم مهمانان عزیز ما در مضیقه باشند در تمام جریان رنج خود و راحت شمارا طالب بودیم امروز هم یقین داریم که شما دین دوستانه خودتان را ادا خواهید کرد ما مستظهر بمهر شما هستیم از روز اول با شما بودیم و حالا هم باید در خوشی و شادی و آرامش و راحتی با شما شریک باشیم. آقای ساعد ما از شما که در سیاست ورزیده و توانا هستید و بوطن پرستیتان دوست و دشمن معترف میشدند همین چیزها را از شما انتظار داریم و امیدواریم کابینه شما يك کابینه ایرانی باشد بطوریکه

موافقینتان روسفید و مخالفین هم که تمامشان مردمان وطن پرست و شریف و جز سعادت و آسایش مردم و انتظام در امور منظوری ندارند در نتیجه فعالیت شما و همکارانتان به صف موافقین ملحق شده و از شما پشتیبانی کنند. گرچه منزل بس خطرناکست و مقصد ناپدید - هیچ کاری نیست کان را نیست پایان غم مخور (فرهودی - هیچ راهی نیست کان را نیست پایان) .

رئیس - آقای نخست وزیر .

نخست وزیر (آقای ساعد) - آقایان نمایندگان محترم: قبل از شروع به مطلب باید عرض کنم که من در اظهارات خود آزادی سخن نمایندگان محترم را ندارم. نمایندگان مسئول نیستند بنده تا دقیقه که در رأس کار هستم مسئول جریانات کشور و حفظ روابط حسنه با مجلس و هموطنان خود و بعد با ملل و دول متحد خود هستیم (صحیح است) باینجهت حفظ مصالح عالیة کشور و ملاحظات عدیده دیگر بیانات مرا محدود بدائرة نزاکت و سیاست داخلی و خارجی خواهد کرد. در موضوع استعفا و تشکیل کابینه اظهارات عدیده شده روزنامه ها و هفته نامه ها در پی مقاصد و منظوراتی بحثها کردند و در محافل و مجامع سخنها گفتند و از بدسخنی نسبت بمن خود داری نکردند گویا مرسوم است در محیط فعلی که در مبارزه فکری و قلمی قواعد و عقائد ایران و ایرانیت را مراعات نکنند ولی اینجانب بستی رسیده ام که میتوانم سخنان آقایانی را که سنشان از من کمتر است تحمل نمایم (صحیح است - آفرین) اظهارات آقای سید محمد طباطبائی و آقای یمن اسفندیاری و آقای دکتر مصدق مربوط بشرفات استعفاء و تشکیل دولت و جریان امر در مجلس شورای ملی بود استدلالات آقایان مورد توجه بوده ولی چون این امر مربوط بمجلس است در این خصوص اظهار نظر از طرف من زائد است .

دولت خیلی با تبادل و توافق نظر با نمایندگان اکثریت مجلس از اشخاص مورد احترام و اعتماد شخص من تشکیل گردید و جلگی بر آنند که همکاران من پاك و بی آرایش و در تمام دوره خدمت خود وطن پرستی و علاقه مندی خود را اعمالاً

در نطق بر معنای خود بیان فرمودند از نظریات و دوراندیشیهای ایشان استفاده کامل شده و با تبادل نظرهای لازمه اساس همکاری با ایشان گذاشته خواهد شد. آقای فرمند در موافقت خود مسائلی را گوشزد دولت فرمودند که پیروی از فکر ایشان موجب موفقیت دولت و رفاه کشور خواهد بود. در زمینه بیانات ایشان دولت اقدامات عملی بجا خواهد آورد. آقای فرهودی ضمن بیانات خود توجه دولت را بامر مهم و اساسی در خوزستان جلب توسعه زراعت نیشکر و تأسیس کارخانه قند و ساختمان سد را دولت در رأس وظایف مهمه خود قرار خواهد داد. سایر مطالب ایشان را دولت مورد توجه کامل قرار داده و با وسائل ممکنه در انجام منظورات خواهد کوشید. از اظهارات آقای قاضی در دفاع از قضات با شرافت ایران متشکرم. بیانات آقای اردلان مورد توجه و نکاتی را که فرموده اند دقتهای لازم خواهد شد. آقای نراقی بوضعیت اسفانگیز معلمین و موضوع قانون تعلیمات عمومی و لزوم الغای انحصارات و سوء جریانات در امور ادارات نظام وظیفه و اصلاح قوانین موضوعه و مبارزه طبقاتی و اختلافات مذهبی و خطر ارتجاع نظر دولت را جلب فرمودند. دولت متوجه وضعیت بوده و با همکاری با مجلس شورای ملی برای تأمین نظریات ایشان کوشش خواهد کرد و مخصوصاً برای بهبودی وضعیت معلمین و اجرای قانون تعلیمات عمومی قدمهای عملی خواهد برداشت. بیانات آقای دکتر کشاورز که حقاً باید يك خطابه ای تلقی شود خالی از اغراق نبود اینک اظهار داشتند با کابینه اول من مخالف بوده و در حقیقت عمل خود را يك پیش بینی سیاسی تحویل دادند تصور می رود اگر به قصاص قبل از جنایت تعبیر شود مناسب تر است با اشاره خودشان و بعدم استعداد کابینه سابق و ائتلاف پنجمه عمر دولت و ملت دلایلی نیآورده و مقایسه با هیچ دوره سه سال اخیر فرمودند اقرار دارم بیمارستانها، مدارس نو، پلها و راه آهنهای جدید نساختیم و برای خود و اعوانم قصرها نیز بنا نکردم ولی با کمال صمیمیت بمقاصد متحدین خود کمک کردیم کارخانجات ما راههای ما، کامیونهای ما در راه پیروزیهای متحد باشاهات

و دلیر ما دولت و ملت شوروی کار می کردند. امنیت راههای پیروزی را بر عهده گرفته بودیم مأمورین و عملجات راهها با کمال صمیمیت از مواظبت و مراقبت امور مربوطه بمتحدین ساعی بودند و دولت با مراقبت کامل در حفظ حقوق خود رویه حسن تفاهم را بامتحدین خود پیش گرفته زمینه های مساعدی برای همکاری دوستانه برای ایام صلح تهیه کرده بود دولت سابق من در تعقیب دزدان و مختلسین قدمهای بلندی برداشته بود دادگستری قدرت قانونی را به مفسدین فهمانده بود. وزارت جنگ و وزارت کشور نقشه های عملی برای امنیت کشور کشیده و مساعی وزارت کشاورزی در تهیه نقشجات مفیده برای آبیاری و بسط زراعت و امور فلاحتی مورد توجه دولتهای بعد خواهد شد. مساعی وزجات آقای وزیر بهداشتی در اصلاح امور بهداشتی بهیچکس پوشیده نیست با وجود تحریکات متعدد همه جا آتش فساد فرو نشانده شده بود مأمورین بی هنر که از وقوع وقایع تأسف آور جلوگیری نکرده بودند جلب و مجازات شده و میشوند .

شکایت آقای دکتر کشاورز از رادیو و تعقیب احزاب و اشخاص بیگناه اگر مطلب باین ساد گئی باشد که ایشان میفرمایند اقدامات موثره برای جلوگیری از تعدیات بیجا بعمل خواهد آمد و مطالب ایشان یکی یکی رسیدگی خواهد شد. وقایع تبریز - شاهرود - سمنان دامغان را بر خ من کشیده اند. در تمام این وقایع غیر منتظره و غیر مترقبه چاره جوئیهای شد. مرتکبین جلب و مقصرین باطنی و ظاهری بمجازات خواهند رسید و قصور مأمورین در عدم پیش بینی و اتخاذ تدابیر بمسئولیت آنها خواهد افزود اینجا باید گفته شود اگر اوضاع عمومی کشور را از حیث امنیت در این شش ماه با اوضاع ماههای گذشته مقایسه نمایم بهبودی مؤثر حاصل شده است و امنیت بیشتری در اطراف و اکناف کشور برقرار گردیده است راجع بمدرسه دامغان و مسائل مشابه آن دولت بوسائل ممکنه از تجاوزات طبقات مختلفه بحقوق یکدیگر جلوگیری و در اجرای نظریات خود ساعی و نخواهد گذاشت به تشکیلات فر هنگی خود در ولایات علی رغم تحریکات لطمه برسد .

آقایان بدانند در هر گوشه و کنار اشخاصی پیدا شده اند که برای پیشرفت مقاصد مذهبی و یا حزبی و جلب طرفداران مشغول عملیات و تحریکات بوده و امنیت را مختل مینمایند. سوء جریانات این عملیات منجر به زد و خورد و حتی به جرح و قتل شده دولت با وسایل قانونی از این جریانات جلوگیری و مرتکبین ناامنی را از هر طرف باشد جلب مینماید. البته طبق قانون اساسی مذهب رسمی ما اسلام و طریقه حقه جعفریه اثنی عشری است ولی در عین حال عموم ساکنین ایران و عموم ایرانیان هر مذهب و مسلکی داشته باشند تحت حمایت قوانین ایران هستند تجاوز بجان و مال هر فرد ایرانی در هر عقیده و مسلک باشد موجب مجازات شدید خواهد شد. جناب آقای دکتر مصدق راجع بتشکیل هیئت دوازده نفری نظریاتی دادند که موجب تشکر است با تبادل نظر با خود ایشان جنبه های عملی این نظریات طرح و توجه دولت جلب خواهد شد. نکات دیگری که راجع باوضاع عمومی کشور و محرومیت مردم شرحی فرمودند دولت نظریات و ایرادات ایشان را محترم میشمارد و برای بهبودی اوضاع و رفاهیت مردم دولت از نظریات صائب ایشان برای رفع حوائج استفاده کامل خواهد کرد. در موضوع مستشاران امریکائی بنظم سه ماه مهلت در موقع خود هم معقول و هم صلاح بود اگر چه قرائت نامه رسمی نخست وزیری در مجلس برخلاف انتظار اینجانب بود ولی حالا که متن آن اشاعه گردید مراقبت و مواظبت خود در امور دولتی شاهد و دلیل است این رویه را در دولت جدید نیز از دست نخواهم داد در انقضای سه ماه مهلت هر دولتی سر کار باشد نظر و تصمیمات خود را هم بطور روشن بمجلس شورای ملی عرضه خواهد داشت خیلی خوشوقتیم از اینکه مظاهر دموکراسی در کشور خود می بینم و حر فهایی که باید بدولت گفته شود در پشت این تریبون با کمال صراحت ادا و نمایندگان محترم دولت را بنواقص کارها و جریانات سوء متوجه میفرمایند. در خاتمه بعرض آقایان نمایندگان محترم میسرانم سیاست خارجی مملکت چنانکه سابقاً عرض شده بر پایه پیمانهای اتحاد یا

متفقین معظم استوار و فتوحات برق آسائی که نصیب ارتشهای دلاور متحدین ما شده صلح نزدیک را بشارت میدهد و امیدوار است همان طوریکه ایران بیش از توانائی خود در ابراز صمیمیت و همکاری بامستخدمین ارجمندش کوشیده متحدین معظم نیز فداکاریهای ملت ایران را در نظر گرفته پیش از انتظار ایران را از مزایای پیروزی و صلح بهره مند خواهند ساخت و برای نیل به آرزوهای خود دولت نقشه هائی تهیه و بعد از مشاوره با سفرای خود که عنقریب وارد پایتخت میشوند از نظریات متخذة مجلس مقدس را مطلع خواهند فرمود. دولت و ملت نجیب ایران باید اطمینان کامل بشرافتمندترین امضا های سه مرد بزرگ دنیای امروزه داشته باشد (صحیح است) حیات بهتر ملی، استقلال کامل کشور و تمامیت ارضی و امنیت حدود و ثغور ایران در سایه دولتهای گرانها برای نسلها تأمین شده است (صحیح است احسنت).

رئیس - چهار پنج فقره پیشنهاد راجع به کفایت مذاکرات رسیده است. آقای فیروز آبادی.

فیروز آبادی - البته آقایان اطلاع دارند که الآن قریب ده روز است که این مملکت بلا تکلیف است (بعضی از نمایندگان - اینطور نیست) این که دیگر محسوس است وزیر مسئولی مانداریم که بگوئیم چرا دیشب فلانجا غارت شد یا چرا فلانکس فلانکس را کشت چنین چیزی را ما نمیتوانیم بگوئیم زیرا اگر بوزراء بگوئیم میگویند مجلس هنوز رأی اعتماد بمانده است و من حالا مسئول نیستم و باین ترتیب اگر وضعیت ادامه پیدا کند و همینطور مذاکرات تعقیب شود خوب در اینمذت وضع مملکت چطور باید بشود پس بنظر بنده مذاکرات کافی است و مذاکراتی که باید بشود شده است و مطالبی که باید گفته شود گفته شد جوابها هم داده شد پس نباید بیشتر از این تعقیب کنیم باید رأی اعتماد بدولت بدهیم هر چند بنده نمیخواستم و عقیده نداشتم که آن کابینه بهم بخورد ولی حالا که بهم خورد حالا باید تکلیف این دولت را معلوم کرد و به بلا تکلیفی مملکت

خاتمه داد و رأی اعتماد داد و از این هیئت دولت خواست که برخلاف انتظار کاری نکنند و مراقب اعمال آنها باشیم هر وقت قضیه خلافی اتفاق افتاد اولاً با خودشان بطور خصوصی مذاکره کنیم و اصلاح آنرا بخواهیم اگر نشد اینجا ممکن است بطریق سؤال و استیضاح مطلب را بگوئیم که کارها بخوبی انجام شود بنابراین بنده باین نظر پیشنهاد میکنم و استدعا میکنم که بمذاکرات خاتمه داده شود و رأی اعتماد داده شود که بیش از این وزارتخانهها بی مسئولیت و بلا تکلیف باقی نماند (صحیح است).

رئیس - آقای فدا کار مخالفید با کفایت مذاکرات؟

فدا کار - بلی مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

فدا کار - بنده عرض میکنم اینکه میفرمایند دولت بلا تکلیف است اینطور نیست الآن دولت مشغول کار است و پشت میزهای خودشان نشسته اند و معاونین آنها هم هستند و مشغول کار هستند بود و نبودشان تأثیر ندارد بنابراین چون آقایان دلائلی دارند که باین دلائل این کابینه نمیتواند کار بکند اجازه بفرمائید آن مطالب گفته شود الآن موقع خطر است الآن موقعی است که جنگ دارد تمام میشود و آقای ساعد با آن وضعی که در گذشته نشان دادند نمیتوانند در این موقع کاری انجام بدهند بگذارید ما آن دلائل خودمان را بگوئیم و جواب داده شود. بنا بر این بنده فعلاً با کفایت مذاکرات مخالفم.

رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد.

رأی میگیریم به بر نامه دولت که رأی اعتماد بدولت است امینی - آقای نخست وزیر باید تقاضا کنند.

نخست وزیر - بنده تقاضای رأی اعتماد میکنم.

رئیس - رأی میگیریم به برنامه دولت آقایان موافقین ورقه سفید میدهند.

(اخذ رأی شروع شد)

شهاب فردوسی - تقاضای رأی مخفی شده است. رئیس - شروع به رأی شده است خوب بود قبلاً پیشنهاد خودتان را میدادید. شهاب فردوسی - رأی مخفی تقاضا شده است رأی شروع شده است یعنی چه؟ رئیس - البته اگر پیشنهاد شما قبل از اعلام رأی رسیده بود بآن عمل میشد ولی شما که قبلاً نکفتید بنده هم که نمیدانستم.

شهاب فردوسی - جنابعالی از حدود بیطرفی که باید رئیس مجلس داشته باشد تجاوز میکنید

رئیس - وقتی که اعلام رأی شد پیشنهاد شما نرسیده بود و مطابق نظامنامه بعد از اعلام رأی نمیشود پیشنهاد را مطرح کرد.

فدا کار - در تمام دنیا حق اقلیت محفوظ است این جا همه تان زور میگوئید به اقلیت.

طوسی - حق اقلیت البته محترم است اگر پیشنهاد رسیده بود که بنده میخواندم

رئیس - آقای طوسی در بین رأی نمیشود صحبت کرد دکتر کشاورز - بنده اخطار نظامنامه دارم.

رئیس - آقایان همه میدانند که وقتی که اعلام رأی شد و شروع به رأی شد نه میشود حرف زد و نه میشود اخطار کرد (صحیح است)

ایرج اسکندی - ما حق داریم تقاضای رأی مخفی بکنیم و شما هم مطابق نظامنامه باید رعایت کنید.

رئیس - دیر رسیده بود پیشنهاد شما

دشتی - اعلام بفرمائید موقع اعلام رأی عده چند نفر بود

بعضی از نمایندگان - صد نفر بود.

بعضی دیگر از نمایندگان - بود و نه نفر.

هاشمی - این وظیفه آقای تعقیب است یادداشت میکنند و اطلاع میدهند.

تصمیم قانونی

دائر بابر از رأی اعتماد به کابینه آقای محمد ساعد نخست وزیر

مجلس شورای در جلسه ۲۳/۶/۲۶ پس از طرح برنامه کابینه آقای محمد ساعد نخست وزیر با کثرت ۷۲ رأی از صد نفر عده حاضر رأی اعتماد داده است .
رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی

متن برنامه کابینه آقای ساعد

- ۱ - استقرار امنیت عمومی بوسیله اجرای اصل حاکمیت قانون در سراسر کشور و استقلال قضات و جلوگیری قطعی از کلیه عوامل و عناصری که مخل امنیت و نظم باشند .
- ۲ - کوشش برای تثبیت قیمت ها و ارزانی هزینه زندگی عمومی و مبارزه شدید با احتکار و علل دیگر گرانی .
- ۳ - شروع با اجرای قانون تعلیمات اجباری و تجدید نظر در برنامه های تحصیلی .
- ۴ - شروع با ایجاد وسایل تجدید کشت تریاک در کشور .
- ۵ - تقدیم لایحه اصلاح قانون انتخابات به مجلس شورای ملی .

(شماره ۱۱۱ از آراء مأخوذه بعمل آمده ۷۲ ورقه سفید و ۱۱۱ ورقه کبود و یک ورقه سفید بی اسم شماره شد)
رئیس - عده حاضر موقع اعلام رأی ۱۰۰ نفر پروگرام کابینه با ۷۲ رأی موافق تصویب شد . ورقه کبود ۱۱ یک ورقه هم سفید بی اسم بود . چون آقایان فرمودند که پیشنهاد رأی مخفی داده اند لازم است برای توضیح عرض کنم اولاً این پیشنهادی که رسیده است پنج امضا دارد و برای تقاضای رأی مخفی اقلاباً باید پانزده نفر امضاء کرده باشند و وقتی پیشنهاد را آقای دکتر کشاورز آوردند (دکتر کشاورز - اجازه بفرمائید اخطار بنده را بشنوید)

اجازه بدهید . دیدیم که اخذ رأی شروع شده است و بنده دیدم بعد از شروع باخذ رأی نمیشود صحبت کرد میخواستم زود تر بدهید (صحیح است)

[۳ - موقع جلسه آتیه - ختم جلسه]

ملك مدنی - ختم جلسه (صحیح است)

رئیس - اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم صحیح است
جلسه آتیه روز ۵ شنبه ۳۰ شهریور سه ساعت پیش از ظهر .

(مجلس بیست دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی

اسامی موافقین - آقایان : فرمانفرمائیان - تیمورتاش - رحیمیان - آشتیانی - صفوی - امیر ابراهیمی - افشار صادقی - اردلان پور رضا - دهستانی - دکتر معظمی - اخوان - بوشهری - جواد مسعودی - کیو - دکتر اعتبار - طوسی - ملك مدنی - کاظمی - صدر قاضی - سیدضیاءالدین طباطبائی - مجد - مؤید ثابتی - اسعد - بهبهانی - فرود - دولت آبادی - شریعت زاده - امام جمعه - مقدم - حیدر علی امامی - صدریه مرادزاده - مرآت اسفندیاری - عامری - نجومی - حادقی - دکتر طاهری - بیات - مهندس پناهی - نصرت الله اسکندری - بهادری - سنندجی عدل - خلیل دشتی - دکتر آقایان - دکتر معاون - منصف - امینی - مغیر فرمند - دکتر زنگنه - فرمند - دکتر شفق - تهرانی - تولیت - حشمتی - فولادوند - حکمت - دکتر کبان - ثقة الاسلامی - صادقی - فیروز آبادی - شجاع - دکتر فلسفی - کرگانی - سرتیب زاده - هاشمی مؤید قوامی - ابراهیمی - یکی - سیف یوزنطبی - دومیانی - نمازی .
اسامی مخالفین - آقایان : کامبخش - پروین گنابادی - او انسیانس - دکتر کشاورز - رفیع - دکتر مصدق - یمن اسفندیاری - محمد طباطبائی ایرج اسکندری - شهاب فردوسی - قداکار .
ورقه سفید بی اسم یک ورقه .